

Vergaderjaar 2019–2020

29 398

Maatregelen verkeersveiligheid

Nr. 851

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 september 2020

Op 1 juli jongstleden heeft u het verzoek van de vaste commissie van Infrastructuur en Waterstaat aan mij overgebracht om te reageren op het eindrapport van de Alliantie Samen Sterk, dat voorstellen bevat gericht op een verbetering van de kwaliteit van de rijscholenbranche.

Het eindrapport van de Alliantie Samen Sterk heb ik op 24 juni jongstleden in ontvangst genomen. Eind september aanstaande maak ik met de alliantie in een vervolgoverleg gezamenlijk de balans op. Hierbij wordt dan ook het onderzoek naar een kwaliteitskeurmerk en een rijscholenregister¹ betrokken. Dit onderzoek dat ik u hierbij aanbied is uitgevoerd naar aanleiding van de motie van het lid Sienot², waarmee uitvoering is gegeven aan deze motie.

Eindrapport Alliantie Samen Sterk

Met de afronding van het eindrapport van de alliantie neemt de rijschoolbranche zelf het initiatief om de kwaliteit van de branche verder te verbeteren. Ik juich het toe dat met inspanningen van velen uit deze branche een nieuwe stap is gezet.

In het eindrapport laat de rijschoolbranche zien ook zelf aan de slag te willen gaan met verbeteringen waarbij onder meer de initiatiefnemers van de alliantie nadrukkelijk de dialoog aan gaan met zoveel mogelijk betrokkenen in de sector. Ook dat juich ik toe.

De kwaliteit van de rijscholen in Nederland is een regelmatig terugkerend onderwerp op de agenda van uw Kamer. Met enige regelmaat zijn er signalen vanuit consumenten en examinering dat de kwaliteit van (een

¹ Onderzoek «Rapport kwaliteitsimpuls, onderzoek naar een kwaliteitskeurmerk en een rijscholenregister», RoyalHaskoningDHV, BG9103-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0001 d.d. 18-08-2020; Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

² Kamerstuk 34 182, nr. 26.

deel van) de rij scholen te wensen over laat. Voorbeelden van dergelijke signalen en de gevolgen voor de verkeersveiligheid zijn:

- fraude door rij scholen bij theorie- en praktijkexamens (door o.a. «lookalikes» het examen te laten afleggen krijgt een mogelijk onbekwame bestuurder de toegang tot het rijbewijs);
- onjuiste voorlichting aan consumenten (o.a. over slagingspercentages en de inhoud van examens en opleiding, waardoor leerlingen niet adequaat worden opgeleid en mogelijk na het behalen van het rijbewijs in verkeerssituaties terechtkomen die onvoldoende zijn geoefend in de rijopleiding);
- verlies van les- en examengeld bij faillissementen en ontoereikende verzekeringen in de sector (bijvoorbeeld het ontbreken van een verzekering voor inzittenden).

Een cijfermatig onderbouwd beeld van de omvang van deze signalen ontbreekt op dit moment. Wel geeft het huidige slagingspercentage bij het CBR-praktijkexamen van 49% voor het rijbewijs B het beeld dat de opleidingskwaliteit niet altijd toereikend is.

Het eindrapport van de alliantie bevat onder meer voorstellen gericht op:

1. het realiseren van een koepelorganisatie, het certificeren van rij scholen door middel van een kwaliteitslabel en het instellen van een garantiefonds;
2. de verbetering van de kwaliteit van de rijinstructeur, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een profiel voor het vak van rijinstructeur, de stage te verbeteren of eisen te stellen aan docenten; en
3. vervanging van het huidige examengestuurde model voor het behalen van het rijbewijs door een ontwikkelingsgericht model.

De voorstellen van de Alliantie Samen Sterk zullen worden gezien in het licht van voornoemd onderzoek naar een kwaliteitskeurmerk en een rij scholenregister.

Sommige voorstellen van de alliantie vragen een meer sturende rol van de rijksoverheid als het gaat om de kwaliteit van de branche. Het is daarbij belangrijk dat het vraagstuk over de kwaliteit van de rij schoolbranche integraal wordt benaderd. Dit houdt in dat de kwaliteit van de rijinstructie in samenhang moet worden gezien met de opleiding en de examinering van de beginnende bestuurder.

Ten aanzien van de voorstellen van de Alliantie Samen Sterk gericht op een ontwikkelingsgericht model zijn de proeftuinen³ voor de beginnende bestuurder van belang. De komende maanden worden de voorbereidingen hiervoor verder in gang gezet. In de proeftuinen voor de beginnende bestuurder wordt het examengestuurde model dat modulair opleiden ondersteunt als uitgangspunt gehanteerd. De voorstellen van Samen Sterk sluiten hierbij aan. De rij schoolbranche is en wordt betrokken bij het denk- en doeplatform in het kader van de proeftuinen voor de beginnende bestuurder.

Waar nu al verbeteringen kunnen worden gerealiseerd die zonder aanpassing van wet- en regelgeving kunnen worden opgepakt, ondersteun ik dit. Bijvoorbeeld maatregelen om mogelijke fraude met stages in het kader van de Wet rijonderricht motorvoertuigen te voorkómen. Hierover vindt overleg plaats met IBKI. Daarnaast zie ik met het CBR of er mogelijkheden zijn om de inschrijvingsvoorwaarden van rij scholen aan te passen.

³ Kamerstuk 29 398, nr. 827, bijlage II: stand van zaken Landelijk Actieplan Verkeersveiligheid 2019–2021, p. 8.

Zoals vermeld is ter uitvoering van de motie Sienot onderzoek gedaan naar een kwaliteitskeurmerk en een rijsholenregister. Het onderzoek, tot stand gekomen door documentenanalyse, een internationale online enquête en internationale expertinterviews, maakt inzichtelijk op welke manier in andere Europese landen inhoud en vorm wordt gegeven aan de kwaliteit van de rijopleiding, waarbij best practices en faal- en succesfactoren worden omschreven. Onderzoeken in Duitsland (Hoffman, 2008) en Noorwegen (Sagberg, 2013) hebben laten zien dat een rijsholenregister en daaraan gekoppeld kwaliteitscontrolesysteem aantoonbaar een positieve invloed heeft op de kwaliteit van de rijopleiding en dat dit zich vertaalt in een betere attitude, beter rijgedrag en minder ongevallen bij jonge beginnende bestuurders.

Het rapport biedt eveneens handvatten voor stappen die in Nederland gezet zouden kunnen worden voor een kwaliteitsimpuls. De onderzoekers benadrukken daarbij dat de kwaliteit van de rijinstructie in samenhang moet worden gezien met de opleiding en de examinering van de beginnende bestuurder. Het rapport zal als aanvullende input worden gebruikt in de opzet van de proeftuinen voor de beginnende bestuurder.

De onderzoekers onderscheiden drie scenario's:

- de invoering van een rijsholenregister op basis van een verplichting;
- de invoering van een rijsholenregister op basis van vrijwilligheid («certificering»);
- optimalisering van het huidige stelsel (bijvoorbeeld aanscherpen inschrijvingsvoorwaarden CBR).

De onderzoekers wijzen op de voor- en nadelen die aan de scenario's zijn verbonden waarbij de onderzoekers een eerste verkenning hebben gedaan. Voordelen van de invoering van een rijsholenregister op basis van een verplichting zijn onder andere dat de wet- en regelgeving op alle partijen van toepassing is, eenduidig is en er op kan worden gehandhaafd (onafhankelijk en intensief toezicht). Nadeel is dat aanpassing van wet- en regelgeving een langdurig traject is en dat verplichtingen in wet- en regelgeving mogelijk kostenverhogend kunnen werken, aldus de onderzoekers.

Voordeel van een vrijwillig scenario is dat, aldus de onderzoekers, geen aanpassing van wet- en regelgeving nodig is en dat de certificering door de markt (van binnenuit) wordt opgepakt. Daarom kan dit scenario relatief snel worden gerealiseerd. Nadeel is dat het een vrijwillig karakter heeft en dat daardoor het risico bestaat dat slechts een beperkt aantal rijsholen en rijinstructeurs zal deelnemen. Daardoor kunnen ongewenste situaties en misstanden in het veld van de rijopleiding blijven bestaan.

Voordeel van het optimaliseringsscenario is dat het op korte termijn kan worden uitgevoerd. Een belangrijk nadeel is dat het erg vrijblijvend is én sterk afhankelijk van de ambitie én de samenwerking tussen de stakeholders, aldus de onderzoekers.

Op basis van het voorgaande ben ik voornemens om onder leiding van een externe voorzitter een commissie te vormen met de Alliantie Samen Sterk, het CBR en IBKI. Doel van deze commissie is om een heldere probleemanalyse te schetsen aan de hand waarvan varianten worden onderzocht die het meest kansrijk zijn om de sector een stevige kwaliteits-

impuls te geven. Hierbij staat de vergroting van de verkeersveiligheid en het verder borgen daarvan voorop. Daarbij zullen de aanbevelingen van de Alliantie Samen Sterk worden betrokken.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga